

Ба Шурои диссертатсионии 6D.KOA-018-и
назди Донишгоҳи миллии Тоҷикистон (ш.
Душанбе, хиёбони Рӯдакӣ, 17.)

ТАҚРИЗ

ба автореферати диссертатсияи Мирзомуродзода Дӯстмурод Гулмурод дар мавзуи “Масъалаҳои танзими ҳуқуқи маданият хизматрасонии музднокӣ байторӣ дар қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон” барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯйи ихтисоси 12.00.03. – Ҳуқуқи граждани; ҳуқуқи соҳибкорӣ; ҳуқуқи оилавӣ; ҳуқуқи байналмилалӣ хусусӣ (илмҳои ҳуқуқшиносӣ)

Қобили қайд аст, ки аз санаи 1 июли соли 2023 шартномаи хизматрасонии музднокӣ байторӣ тибқи меъёрҳои Кодекси маданият ҶТ (минбаъд – КМ ҶТ) ба танзим дароварда мешавад. Шартномаи хизматрасонии музднокӣ байторӣ тибқи муқаррароти боби 43 КМ ҶТ «Хизматрасонии музднок» ба танзим дароварда шуда, ин хизматрасониро дар рӯйхати тахминии м. 860 КМ ҶТ пешбинишуда ҷойгир гардидааст. Вале, муқаррароти боби 43 КМ ҶТ хусусияти универсалӣ дошта, танзими ҳуқуқии намудҳои алоҳидаи шартномаи хизматрасонии музднокро фаро мегирад. Мутобиқи м. 860 КМ ҶТ мавзуи шартномаи хизматрасонии музднок амалҳои муайян мутобиқи уҳдадорихо оид ба хизматрасонии алоқа, иттилоотӣ, машваратӣ, ҳуқуқӣ, миёнаравӣ, таълимӣ, фарҳангӣ, сайёҳӣ, аудиторӣ, тиббӣ, байторӣ ва хизматрасониҳои дигари музднок мебошанд.

Бояд хотирнишон сохт, ки хизматрасонии музднокӣ байторӣ ба таври комил дар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар нагардидааст ва мафҳуми шартномаи хизматрасонии музднокӣ байторӣ дар КМ ҶТ муқаррар карда нашудааст. Истилоҳи «хизматрасонии музднокӣ байторӣ» аслан категорияи илмӣ буда, мафҳуми

хизматрасонии муздноки байторӣ ба таври пурра дар қонунгузорӣ то ҳол муқаррар нагардидааст. Бинобар ин, шартномаи хизматрасонии муздноки байторӣ дар якҷоягӣ бо дигар намудҳои хизматрасонии музднок, аз ҷумла алоқа, иттилоотӣ, машваратӣ, ҳуқуқӣ, миёнаравӣ, таълимӣ, фарҳангӣ, сайёҳӣ, аудиторӣ, тиббӣ дар боби алоҳида (боби 43 КМ ҚТ) танзим карда шуд. Ин яке аз қадамҳои мусбӣ дар танзими ҳуқуқии ин шартнома дар сатҳи КМ ҚТ маҳсуб мешавад.

Дар танзими ҳуқуқии хизматрасонии муздноки байторӣ Қонуни ҚТ «Дар бораи ҳимояи ҳуқуқи истеъмолкунандагон» аз 9 декабри соли 2004, № 7214, Тартиби расонидани хизмати бамузди байторӣ дар ҚТ, аз 26 феввали соли 2015, №6615 ва ғайра нақши муҳимро бозидааст. Санадҳои меъёрии ҳуқуқии мазкур дар танзими ҳуқуқии муносибатҳои болозикршуда ҳангоме татбиқ карда мешаванд, ки ба сифати фармоишгар-истеъмолкунанда иштирок намоянд.

Дар муқаддимаи диссертатсия мубрамияти мавзуи таҳқиқот асоснок карда шуда, мақсад ва вазифаҳои таҳқиқоти диссертатсионӣ муайян гардида, асосҳои методологии он оварда шуда, наwgонии илмии таҳқиқот, аҳаммияти назариявӣ ва амалии он тавсиф гардида, нуктаҳои илмии ба ҳимоя пешниҳодшаванда баён карда шудаанд.

Боби 1-уми диссертатсия – «Моҳияти ҳуқуқии хизматрасонии муздноки байторӣ дар танзими ҳуқуқи маданӣ», аз ду зербоб иборат мебошад.

Зербоби 1-уми боби 1 – «Мафҳум ва аломатҳои хизматрасонии муздноки байторӣ ҳамчун объекти танзими ҳуқуқи маданӣ» ном дошта, бо истифода аз ақидаҳои олимон ва мутахассисони ватанию хориҷӣ, инчунин, қонунгузориҳои миллӣ ва хориҷӣ масоили мазкур мавриди таҳқиқу омӯзиш қарор дода шудаанд.

Дар баробари ин, дар доираи ин зербоб баъзе мафҳуми истилоҳоте, ки ба истилоҳоти хизматрасонии байторӣ алоқамандӣ доранд, аз қабилӣ мафҳуми «байторӣ», «соҳаи байторӣ», «фаъолияти байторӣ»,

«фаъолияти хусусии байторӣ», «фаъолияти соҳибкориҳои байторӣ» баррасӣ ва мавриди таҳлил қарор гирифтаанд.

Дар зербоби 2-юми боби 1 – «Асосҳои ҳуқуқии хизматрасонии байторӣ дар ҚТ» сарчашмаҳои муҳимми танзими ин намуди хизматрасонӣ таҳлил гардида, мушкилоти он ошкор гардида, пешниҳодҳо чихати такмили қонунгузорӣ баён карда шудаанд. Муаллиф дар ин қисмати рисола қайд менамояд, ки таърихи ташаккул ва рушди асосҳои ҳуқуқии хизматрасонии байторӣ давраҳои тӯлониро дар бар мегирад. Дар ҳар марҳилаи таърихӣ сарчашмаҳои мавҷуд буд, ки муносибатҳои ҷамъиятиро дар бахши хизматрасонии байторӣ танзим менамуд ва ҳар як давраи таърихӣ бо дастовардҳои худ аз дигар марҳилаҳо тафовут дорад. Бо мақсади дарки дурусти раванди инкишофи таърихии масоили баррасишаванда асосҳои ҳуқуқии хизматрасонии байторӣ вобаста бо марҳилаҳои гуногуни таърихӣ даврандӣ гардидаанд.

Дар фарҷоми зербоби мазкур муаллиф чунин хулоса менамояд, барои такмили қонунгузориҳои соҳавии байторӣ чунин пешниҳодро манзур менамояд: бо мақсади дар соҳаи байторӣ ворид намудани механизми муосири бозоргонӣ ва ташкили шароити мусоид барои дастрасии шаҳрвандон ба хизматрасонии байторӣ, таъмини танзими ҳуқуқии фаъолияти хусусии байторӣ, инчунин, пурзӯр намудани талабот нисбат ба сифати хизматрасонии байторӣ дар Қонуни ҚТ «Дар бораи байторӣ» аз 29 декабри соли 2010, №674 боби алоҳида бо номи «Фаъолияти хусусии байторӣ» илова карда шавад.

Боби 2-юми диссертатсия – «Шартномаи хизматрасонии муздноки байторӣ», аз се зербоб иборат аст.

Зербоби 1-уми боби 2 – «Мафҳум ва аломатҳои шартномаи хизматрасонии муздноки байторӣ» номгузорӣ шудааст, ки дар доираи он танзими ҳуқуқӣ, мафҳум, табиати ҳуқуқӣ ва унсурҳои шартномаи мазкур ошкор ва таҳлил шудаанд.

Муаллиф дар доираи ин зербоб бо истифода аз таҳлили адабиёти илмӣ ва қонунгузорӣ мафҳуми шартномаи хизматрасонии муздноки байториро пешниҳод менамояд.

Зербоби 2-юми боби 2-юм – «Мазмуни шартномаи хизматрасонии муздноки байторӣ» ном гирифта, дар он мазмуни ин шартнома муайян ва таҳлил шудааст.

Муаллиф дар ин қисмат зикр менамояд, ки мазмуни шартномаи хизматрасонии муздноки байторӣ ба се маъно фаҳмида мешавад: дар зери мафҳуми мазмуни шартномаи хизматрасонии муздноки байторӣ ҳамчун факти ҳуқуқӣ шартҳои шартнома фаҳмида мешаванд. Мазмуни ин шартнома ҳамчун муносибати ҳуқуқӣ аз ҳуқуқ ва уҳдадорихои тарафҳои шартнома ва ҳамчун ҳуҷҷати танзими инфиродӣ аз бандҳои шартнома иборат аст.

Дар зербоби 3-юми боби 2 – «Асосҳои бастан, тағйир додан ва бекор намудан шартномаи хизматрасонии муздноки байторӣ» таҳлил шудааст. Ба ақидаи муаллиф бастан шартномаи хизматрасонии муздноки байторӣ – ин натиҷаи созиши тарафҳо аз рӯйи ҳамаи шартҳои муҳимми шартнома мебошад, ки тибқи шакли дахлдор ба расмият дароварда шуда, ба қонунгузорӣ асос меёбад. Ягона шартҳои муҳимми шартномаи мазкур мавзӯи он мебошад, ки дар амал ва фаъолияти иҷроқунанда ифода меёбад.

Муаллиф хулоса менамояд, ки қонунгузориҳои ҚТ шакли хаттии одии бастан шартномаи хизматрасонии муздноки байториро талаб менамояд. Аммо мавҷуд набудани шакли хаттӣ фармоишгарро аз ҳуқуқи истинод ба нишондоди шохидон ҷиҳати тасдиқи далели бастан шартнома ё шартҳои он маҳрум намесозад.

Боби 3-юми диссертатсия – «Ҷавобгарии ҳуқуқи мадания тарафҳои шартномаи хизматрасонии муздноки байторӣ» аз ду зербоб иборат мебошад.

Дар зербоби 1-уми боби 3-юм – «Моҳияти ҷавобгарии ҳуқуқи мадании тарафҳои шартномаи хизматрасонии муздноки байторӣ» таҳлил шудааст.

Дар зербоби 2-юми боби 3 – «Хусусиятҳои ҷуброни зиён, товони зарари маънавӣ ва ноустуворона дар шартномаи хизматрасонии муздноки байторӣ» таҳлил шудааст.

Дар хулосаи диссертатсия пешниҳодҳои унвонҷӯӣ ҷиҳати такмили танзими ҳуқуқи мадании хизматрасонии муздноки байторӣ ҷойгир шудаанд.

Аз таҳлили автореферати диссертатсия хулоса намудан мумкин аст, ки мавзӯ ва мазмуни таҳқиқот ба шиносномаи ихтисоси 12.00.03. – Ҳуқуқи граждани; ҳуқуқи соҳибкорӣ; ҳуқуқи оилавӣ; ҳуқуқи байналмилалии хусусӣ, ки аз ҷониби Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти ҚТ тасдиқ карда шудааст, дигар талаботҳо (навгонӣ, риояи одоби илмӣ ва инъикоси шароити Тоҷикистон) мутобиқ мебошад. Ҳамзамон навгонии унвонҷӯӣ, ки дар сарҳати 1 банди 7 бахши тавсияҳои амалӣ муайян кардааст ба тавсияи назариявии 4 ҷамоҳанг гардонида шавад: “Хизматрасонии муздноки байторӣ – ин фаъолияти касбии шахси ҳуқуқӣ ва соҳибкори инфиродии дар соҳаи байторӣ амалкунанда мебошад, ки ба шахсони воқеӣ ва шахсони ҳуқуқӣ хизматро дар соҳаи байторӣ музднок дар намуд ва ҳаҷми муайян мерасонанд” (сах. 13 автореф. дис.). Зеро муаллиф мафҳумҳоро дар бахши навгонӣҳо ба таври гуногун арзёбӣ намудааст, ки баҳснок ба назар мерасад. Муаллиф мебоист, ки дар бахши тавсияҳои амалӣ мафҳуми хизматрасонии муздноки байториро ҷиҳати илова намудан ба КМ ҚТ ироа менамуд.

Эроди гирифташуда сатҳи илмии рисолаи анҷомёфтаро коста намегардонад, зеро илм бебаҳс мазмун надорад. Бинобар ин баҳс намуда, кори илмиро пешбурдан лозим аст. Ҳамзамон, диссертатсияи унвонҷӯӣ Мирзомуродзода Дӯстмурод Гулмурод дар мавзӯи “Масъалаҳои танзими ҳуқуқи мадании хизматрасонии муздноки байторӣ дар

қонунгузори Чумҳурии Тоҷикистон” барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯи ихтисоси 12. 00. 03 – Ҳуқуқи граждани; ҳуқуқи соҳибкорӣ; ҳуқуқи оилавӣ; ҳуқуқи байналмилалӣ хусусӣ ба талаботҳои бандҳои 31, 33, 34 ва 35 Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Чумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, № 267 тасдиқ шудааст, мутобиқат дорад, унвонҷӯӣ арзандаи дараҷаи илмӣ дархостшуда мебошад.

Муқарриз,

Ректори Донишкадаи омӯзгорӣ

Тоҷикистон дар ноҳияи Рашт

номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ, дотсент

Раҷабзода М.Н.

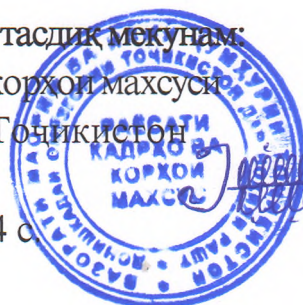
Имзои Раҷабзода М.Н.-ро тасдиқ мекунам:

Сардори Раёсати кадрҳо ва корҳои махсусӣ

Донишкадаи омӯзгорӣ Тоҷикистон

дар ноҳияи Рашт

« 27 » август 2024 с

Шодизода Н.М.

Суроғаи муқарриз:

Чумҳурии Тоҷикистон, Донишкадаи омӯзгорӣ

Тоҷикистон дар ноҳияи Рашт, 734025, ноҳияи Рашт,

ш. Фарм, кӯчаи Э. Муҳиддин-63,

Тел. корӣ: (8) 313121103.

E-mail: rajabov.m.1973@mail.ru